

PIVOT USA DO ASIE

Co pro NATO znamená přesun americké pozornosti do Asie

Čínský prezident Chu Ťin-tchao s prezidentem USA Barackem Obamou na oficiální návštěvě USA v lednu 2011.

foto: Samantha Appleton, White House

Jednou z hlavních zahraničně-politických iniciativ amerického prezidenta Baracka Obamy je tzv. „pivot do Asie“ – strategické znovuvyvážení amerických zájmů z Evropy a Blízkého východu směrem do oblasti východní Asie. Co však takový pivot znamená pro Severoatlantickou alianci?

I když zájem o východní Asii není pro Bílý dům žádnou novinkou (Čína a další země regionu se postupně za posledních dvacet let staly klíčovými obchodními partnery Spojených států), současná iniciativa Obamovy administrativy rozšiřuje tento zájem o vojenský, strategický a diplomatický rozměr.

Kromě posílení bezpečnostních aliancí se stávajícími partnery usiluje Washington o bližší spolupráci s nastupujícími velmocemi, zejména Čínou a tamními multilaterálními organizacemi (např. Šanghajská organizace pro spolupráci), o posílení vzájemných vazeb prostřednictvím obchodu a investic. Iniciativa zahrnuje i zvýšenou vojenskou přítomnost amerických sil v regionu a programy kulturní diplomacie.

Mezi důvody pro americký „pivot do Asie“ tak můžeme nalézt snahu o posílení vazeb na region, který se stal významným a dynamickým ekonomickým centrem, ale v němž se zároveň objevuje celá řada vážných bezpečnostních hrozeb, od severokorejského jaderného programu až po územní spory v Jihočínském moři.

Hillary Clinton, ministryně zahraničí USA (listopad 2011):

„Asijské trhy nabízí Spojeným státům bezprecedentní možnosti pro obchod, investice a přístup k nejmodernějším technologiím.“

Udržení míru a posílení bezpečnosti v regionu Asie-Pacifik přispívá ke globálnímu růstu, ať už prostřednictvím svobodné plavby v Jihočínském moři, zabráněním nepřátelských snah Severní Koreje nebo zajištěním transparentnosti vojenských aktivit klíčových hráčů v regionu.“

Názory na americký pivot do Asie a jaké může mít důsledky pro NATO:

- » NATO bude muset reagovat na militarizaci oblasti východní Asie, protože možný konflikt by proběhl mezi státními aktéry, zatímco NATO se dnes soustřeďuje na asymetrické konflikty
- » masivní americká přítomnost v Evropě po konci studené války už nemá skutečný význam, pro evropské partnery je však mnohem důležitější, že hrozí ztráta vedoucí role Spojených států v rámci NATO
- » pro evropské členy NATO se nic zásadního neděje, nečelí v současné době žádné hrozbě; pivot USA do Asie nijak neohroží evropskou bezpečnost
- » pivot do Asie NATO nijak neovlivní, protože jde spíše o rétorické cvičení než o skutečný strategický přesun zájmu
- » pivot do Asie neznamená ztrátu zájmu USA o Evropu, ale je právě naopak důkazem hlubokého transatlantického partnerství a důvěry, bez níž by pivot nebyl možný

Factbox natoaktual.cz je vydáván Informačním centrem o NATO v Praze jako přehled informací a zdrojů k vybraným tématům.

Není oficiálním vyjádřením NATO ani žádné jiné české nebo zahraniční vládní instituce.

V případě dotazů se neváhejte obrátit na IC NATO na adrese info@natoaktual.cz.

Chronologie

- Červenec 2009: Spojené státy podepisují Smlouvu o přátelství a spolupráci v jihovýchodní Asii (TAC), podle Hillary Clinton jsou „USA zpátky v jihovýchodní Asii“.
- Listopad 2009: První cesta Baracka Obamy do Asie, která má za cíl „posílit americké vedení a ekonomickou konkurenceschopnost v regionu, obnovit staré aliance a vytvořit nová partnerství“.
- Červen 2011: Americký ministr obrany Robert Gates oznamuje, že od dubna 2014 budou v Singapuru působit čtyři nové bojové lodě pro operace v pobřežních vodách (LCS).
- Listopad 2011: Hillary Clinton publikuje ve Foreign Policy článek America's Pacific Century.
- Listopad 2011: Prezident Obama posílá do australského Darwinu prvních 200-250 příslušníků námořní pěchoty, jejich počet se má do roku 2020 zvýšit na 2500.
- Duben 2012: Pentagon zveřejňuje plán vyslat čtyři uskupení Marine Air Ground Task Forces na základny v Japonsku, na Guamu, Havaji a v Austrálii.
- Červen 2012: Ministr obrany Leon Panetta na Shangri-la Dialogu v Singapuru definuje zahraniční politiku Spojených států v Asii jako „rebalance“ a nikoli „pivot“, zdůrazňuje její ekonomickou a diplomatickou povahu.
- Duben 2013: První bojová loď USS Freedom zahájila své osmiměsíční působení v Singapuru.
- Leden 2014: Spojené státy navýší počet svých vojáků v Jižní Koreji o 800.

Jan Kohout, ministr zahraničních věcí ČR (5. srpna 2013):

„Asijský pivot, nebo 'návrat USA do Asie', je bezpochyby realitou. Avšak jedná se spíše o obecný trend, kdy se nejenom USA, ale i my v Evropě, pokoušíme nalézt odpověď na otázku, jak vhodně reagovat na raketový vzestup asijského regionu. Ten samozřejmě nemá jen ekonomický rozměr, i když ten je asi nejzřetelnější, ale dotýká se celé řady geopolitických problémů a vytváří nové hrozby i příležitosti. Takže k jistému přesunu pozornosti USA směrem do Asie určitě dochází, avšak já zastávám názor, že je třeba být opatrný při hodnocení tohoto trendu a jeho případných dopadů na transatlantickou vazbu.“

Pivot v číslech (výběr)

Posily v Asii a Pacifiku:

- » 200-250 příslušníků námořní pěchoty v Darwinu, Austrálie
- » 4 bojové lodě pro operace v pobřežních vodách, Singapur
- » 800 vojáků a 40 tanků M1A2 v Jižní Koreji

Stahování z Evropy:

- » o 10 500 se snížil počet vojáků USA v Evropě mezi lety 2012-2013

Vybraná bibliografie k tématu:

- » Kryštof Kozák a kol. Zahraniční politika USA na začátku 21. století, AMO, 2009.
- » Leslie H. Gelb, The NATO Summit: What Happened to Obama's Pivot From Europe to Asia? Council of Foreign Relations, 2012. <http://www.cfr.org/world/nato-summit-happened-obamas-pivot-europe-asia/p28318>
- » Hillary Clinton, America's Pacific Century. Foreign Policy, 2011. http://www.foreignpolicy.com/articles/2011/10/11/americas_pacific_century
- » Karl-Heinz Kamp, NATO needs to follow the U.S. pivot to Asia. Carnegie Europe, 2013. <http://carnegieeurope.eu/strategieurope/?fa=51314>
- » Brahma Chellaney, Americká „obrátka“ bez ukotvení. Project Syndicate, 2012. <http://www.project-syndicate.org/commentary/america-s-unhinged--pivot-by-brahma-chellaney/czech>
- » Tomáš Karásek, Ivana Karásková, Americký 'návrat' do Asie: strategie bez perspektivy? AMO Policy Paper 3/2013
- » Peter HERRLY and Hugo MEIJER, The US "Rebalance" Towards Asia: Transatlantic Perspectives. CERl, 2013. http://www.sciencespo.fr/cei/sites/sciencespo.fr.cei/files/n16_25062013.pdf
- » Trefor Moss, America's Pivot to Asia: A Report Card. The Diplomat, 2013. <http://thediplomat.com/2013/05/05/americas-pivot-to-asia-a-report-card/>
- » Justin Logan, China, America, and the Pivot to Asia. Cato Institute, 2013. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2228171
- » Barry Pavel, The Transatlantic Bargain After "the Pivot". Atlantic Council Issue Brief, 2012. http://192.254.129.212/files/publication_pdfs/403/032012_ACUS_TransatlanticBargain.pdf
- » Alessandro Riccardo Ungaro, Developments in and Obstacles to the US Pivot to Asia: What Alternatives for Europe? Istituto Affari Internazionali, 2012. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2146037
- » Dan Blumenthal, Securing US interests and values in the Asia-Pacific. Memorandum to President Barack Obama and the United States Congress, 2013. <http://www.aei.org/article/foreign-and-defense-policy/regional/asia/securing-us-interests-and-values-in-the-asia-pacific/>
- » Kevin Rudd, Beyond the Pivot: A New Road Map for U.S.-Chinese Relations. Foreign Affairs, 2013. <http://www.foreignaffairs.com/articles/138843/kevin-rudd/beyond-the-pivot>

Pokud budete mít zájem o další informace k tomuto tématu, neváhejte se obrátit na:

Informační centrum o NATO
Jungmannova 17, 110 00 Praha 1
info@natoaktual.cz
tel.: 221-506-758